

СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринку, що характеризується нестабільністю макро- і мікро- економічних факторів, одним з першочергових завдань керівництва стає формування та оцінка поточних, перспективних можливостей підприємства, тобто його потенціалу та збалансування можливостей підприємства з потенціалом зовнішнього середовища для досягнення запланованих задач та з метою виживання в умовах конкуренції сьогодні та в перспективі.

На сьогодні перед багатьма підприємствами України гостро стоять проблеми недостатньо раціонального використання наявного виробничого потенціалу, що викликано, з одного боку, деформацією основних макроекономічних параметрів в економіці країни, а з іншого, невідповідними заходами керівництва підприємства, низьким рівнем менеджменту. Виробничий потенціал є важливою складовою потенціалу підприємства, його ефективне використання дає змогу підприємству значно вплинути на його конкурентоспроможність.

Конкурентоспроможність підприємства на сучасному етапі забезпечується переважно нарощуванням наявних ресурсів, впровадженням нових технологій, інноваційних трансформацій. Ринкове середовище висуває жорсткі вимоги до підвищення ефективності наявних ресурсів та напрямів розбудови і зміцнення ресурсного потенціалу, зниження затрат на виробництво, підвищення якості товарів. Все це робить ресурсний потенціал визначальною складовою виробничого потенціалу підприємства.

Проблемні питання щодо визначення сутності ресурсного потенціалу підприємства як економічної категорії, впливу на діяльність і розвиток підприємства, ефективного його використання та управління на рівні підприємства висвітлені у працях зарубіжних і вітчизняних науковців, зокрема: Б.С. Бачевської, Ю.Я. Вовка, В.Н. Гавви, Н.С. Краснокутської, О.І. Олексюка, О.О. Решетняка, І.М. Репіної, О.С. Федоніна, Н.І. Чухрай.

На рисунку 1 наведена структура виробничого потенціалу підприємства.

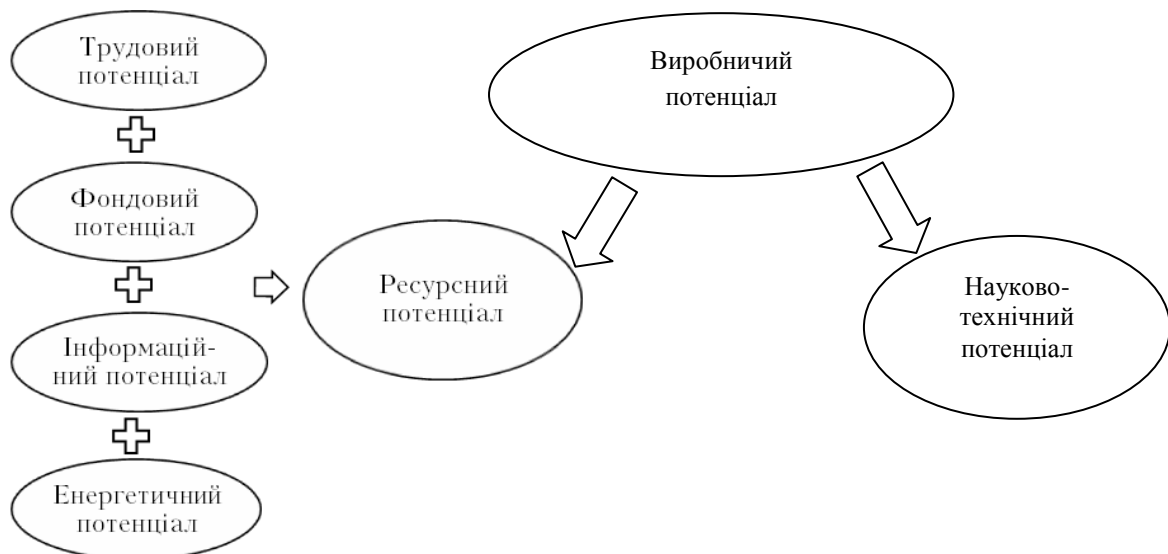

Рис 1. Структура виробничого потенціалу за О.Михайленком та Н.Скопенком

О.Михайленко, Н.Скопенко розглядають виробничий потенціал як основну складову потенціалу підприємства, яка утворюється на виробничому рівні і являє собою здатність виробничої системи виробляти матеріальні блага, використовуючи ресурси виробництва. Основними структурними елементами, які формують виробничий потенціал, автори вважають ресурсний та науково-технічний потенціали.

Ресурсний потенціал підприємства – це сукупність ресурсів, що є в розпорядженні підприємства, а також спроможність працівників і менеджерів використовувати ресурси з метою виробництва товарів (послуг) та отримання максимального прибутку. Він характеризує не весь запас конкретного ресурсу, а ту його частину, яка залучена у виробництво з урахуванням економічної доцільності та досягнень

науково-технічного прогресу і включає в себе не тільки сформовану систему ресурсів, а й нові альтернативні ресурси та їхні джерела.

До ресурсного потенціалу відносять:

- фондовий потенціал (наявні та приховані можливості основних засобів, які формують техніко-технологічний базис виробничої потужності підприємства; частина виробничого капіталу у вигляді певної сукупності предметів праці; використання прав на продукти інтелектуальної праці в господарському процесі);

- трудовий потенціал (працівники, зайняті в суспільному виробництві; працівники, які не беруть участі у виробничому процесі, але мають можливості та відповідні навички; фінансове й організаційне забезпечення системи підготовки кадрів; професійно-кваліфікаційна структура; співвідношення попиту та пропозиції на окремі професії на ринку праці);

- енергетичний потенціал (наявність і стан енергетичних установок та обладнання; ефективність використання існуючих енергетичних установок та обладнання; можливість використання альтернативних видів палива й енергії; структура доступних джерел енергетичних ресурсів);

- інформаційний потенціал (доступність і якість інформації, що використовується; забезпеченість засобами прийняття, передачі, обробки та зберігання інформації; застосування інформаційних технологій і комп'ютерних систем в обслуговуванні виробничого процесу).

Ресурсний потенціал, з точки зору підприємства як господарюючого суб'єкта, є важливим чинником, який впливає на ефективність фінансово-господарської діяльності, підвищення конкурентоспроможності підприємства та характеризується чотирма основними критеріями:

- реальні можливості підприємств у тій чи іншій сфері економічної діяльності;

- обсяги ресурсів і резервів як залучених, так і не залучених у виробництво;

- спроможність менеджерів до використання ресурсів для створення продукції, товарів і послуг з метою отримання максимального прибутку;

- форма підприємництва і відповідна організаційно-правова структура.

Дослідивши основні характеристики потенціалу підприємства, можна стверджувати, що й модель ресурсного потенціалу як його елементу визначається:

- обсягом та якістю наявних у нього ресурсів;

- можливостями керівників та інших категорій персоналу створювати певні види продукції, інакше кажучи, їхнім освітнім, кваліфікаційним, психофізіологічним та мотиваційним потенціалом;

- можливостями менеджменту оптимально використовувати наявні ресурси підприємства (професійною підготовкою, талантом, умінням створювати й оновлювати організаційні структури підприємства);

- інформаційними можливостями, тобто можливостями підприємства генерувати і трансформувати інформаційні ресурси для використання їх у виробничій, комерційній та управлінській діяльності;

- інноваційними можливостями підприємства щодо оновлення техніко-технологічної бази виробництва, переходу на випуск нової конкурентоспроможної продукції, використання сучасних форм і методів організації та управління господарськими процесами;

- фінансовими можливостями залучення коштів, що їх бракує (кредитоспроможністю, внутрішньою та зовнішньою заборгованістю у сфері фінансів) тощо.

Взагалі можна сказати, що з огляду на сучасний стан економіки, наявність ресурсного потенціалу на підприємстві ще не свідчить про ефективність діяльності підприємства. Ефективна діяльність підприємства забезпечується, в першу чергу, за рахунок якості використання ресурсного потенціалу. Інвестиції в ресурси є формою оптимального капіталу, відомо що їхня якість дає змогу зменшити втрати, підвищити ефективність виробництва.

Зазначимо, що питання сутності та структури ресурсного потенціалу як економічної категорії не розглянуте повною мірою, а тому дослідження в цій сфері залишаються відкритими, оскільки економіка постійно розвивається під впливом зовнішніх умов господарювання.